СУБ’ЄКТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ФОП ШТУРХЕЦЬКИЙ СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ
e-mail: shturkhetskyy@gmail.com

«ЗАТВЕРДЖУЮ»:

ШТУРХЕЦЬКИЙ С. В.
10 жовтня 2026 р.

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти

ІНФОРМАЦІЙНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ: РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ Й КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПЕДАГОГІВ І ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Острог – 2026

Розробники: суб’єкт підвищення кваліфікації ФОП Штурхецький Сергій Володимирович; Авторський колектив: Штурхецький Сергій Володимирович, канд. наук з держ. упр., доцент кафедри журналістики та PR-менеджменту Національного університету «Острозька академія»; Костюченко Олексій Миколайович, канд. психол. наук, доцент кафедри журналістики та PR-менеджменту Національного університету «Острозька академія»; Шершньова Олена Володимирівна, канд. наук з держ. упр., доцент кафедри журналістики та PR-менеджменту, помічниця ректора з проєктної діяльності Національного університету «Острозька академія»; Харчук Юлія Юріївна, канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та бізнесу, помічниця ректора з освітнього менеджменту Національного університету «Острозька академія»

Напрям підвищення кваліфікації: психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу та розвиток інформаційної і медійної грамотності педагогічних працівників і здобувачів освіти.

Розроблено на основі типових програм:

- Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання), за темою «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу» (наказ МОН України від 28.10.2025 № 1415) — модуль 2;
- Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності (наказ МОН України від 03.06.2026 № 871) — теми 1.4, 5.2, 5.3, 5.5.

Термін дії програми: з 10 жовтня 2026 до 25 жовтня 2028 року.

Рецензенти:

Іванова Тетяна Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри соціальних комунікацій Маріупольського державного університету.

Малецька Тетяна Володимирівна, кандидат історичних наук, практичний психолог, асистент кафедри початкової освіти і педагогіки Національного університету «Острозька академія».

Денищук Марія Петрівна, вчитель початкових класів Острозької гімназії № 2 Острозької міської ради, спеціаліст ІІ категорії.

© Штурхецький С., Костюченко О., Шершньова О., Харчук Ю., 2026

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Розроблення програми «Інформаційна та психологічна стійкість: розвиток медіаграмотності й критичного мислення педагогів і здобувачів освіти» (далі — Програма) зумовлене викликами, з якими освітня спільнота стикається в умовах повномасштабної збройної агресії рф: дезінформацією, інформаційно-психологічними операціями, поширенням дипфейків і ШІ-згенерованого контенту, інформаційним перевантаженням та підвищеним психоемоційним навантаженням на учасників освітнього процесу. Діти дедалі раніше стають самостійними споживачами цифрового контенту, тому педагог має не лише сам критично оцінювати інформацію, а й формувати ці вміння в здобувачів освіти відповідно до їхнього віку.

Маніпулятивні впливи діють насамперед через емоції — страх, тривогу, гнів, утому. Тому технічних навичок перевірки інформації недостатньо: медіаграмотність потребує психологічної стійкості, а психологічна стійкість — усвідомленого ставлення до інформаційного споживання. Програма поєднує ці два виміри: модуль 1 спрямований на інформаційну стійкість (медіаграмотність, критичне мислення, безпечна поведінка в цифровому середовищі), модуль 2 — на психологічну стійкість (безпечне освітнє середовище, психосоціальна підтримка, внутрішній ресурс педагога).

Програму розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про медіа»; Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (постанова КМУ від 21.08.2019 № 800, зі змінами); професійних стандартів «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН від 29.08.2024 № 1225), «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» (наказ Мінекономіки від 17.09.2021 № 568-21), «Вихователь закладу дошкільної освіти» (наказ Мінекономіки від 19.10.2021 № 755-21), «Практичний психолог закладу освіти»; Методичних рекомендацій щодо розроблення типових програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників (наказ МОН від 13.10.2025 № 1349); методичного посібника УІПО «Як розробити PROграму та курс підвищення кваліфікації» (2025).

Зміст Програми ґрунтується на двох типових програмах, які дозволяють часткову реалізацію за модулями/темами: Типовій програмі з розвитку цифрової компетентності (наказ МОН від 03.06.2026 № 871) у частині безпеки в цифровому середовищі, інформаційної та медіаграмотності, безпечного використання цифрових технологій і ШІ-грамотності здобувачів освіти, та Типовій програмі «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу» (наказ МОН від 28.10.2025 № 1415) у частині модуля 2 «Безпечне освітнє середовище: інтеграція психосоціальних практик і підходів, чутливих до травми». Відповідність тем Програми темам типових програм наведено в таблиці 1.

Цільова група. Директори закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти; заступники директорів з навчально-виховної роботи;

вчителі всіх спеціальностей; вихователі, асистенти вихователя, вихователі-методисти; педагоги-організатори; практичні психологи; соціальні педагоги; керівники гуртків (секцій, студій, інших форм гурткової роботи). Оскільки Програма охоплює кілька цільових груп, її зміст зорієнтований на спільні професійні потреби, забезпечує міжпрофесійну взаємодію в межах громади, а практичні завдання диференційовані за рівнем освіти та посадою слухачів.

Обсяг (тривалість). 15 год (0,5 кредиту ЄКТС): лекції — 4 год (27%), практичні заняття — 8 год (53%), самостійна робота — 2 год (13%), контрольні заходи — 1 год. Розподіл відповідає вимогам: лекції — не більше 30%, самостійна робота — не більше 20%, практико орієнтована робота — не менше 50% навчального часу.

Особливості реалізації програми. Програма є короткостроковим інтенсивним курсом (1–2 тижні). Синхронні онлайн-заняття (вебінари, інтерактивні лекції, вебінари-практикуми з роботою в малих групах) проводяться на платформі відеоконференцій; одне заняття (тренінг-практикум, 2 год) проводиться очно (за умови дотримання безпекового режиму). Інструкції до практичних завдань, матеріали для самостійної роботи та записи занять розміщуються в онлайн-середовищі курсу на платформі Padlet. Викладання здійснюють фахівець з медіаграмотності та журналістики (модуль 1) і психолог з науковим ступенем (модуль 2), які мають досвід тренерської роботи з педагогами. Рекомендована наповнюваність групи — до 45 осіб; для практичних занять група поділяється на підгрупи за рівнем освіти.

Таблиця 1. Відповідність тем Програми темам типових програм

Тема Програми	Тема типової програми
1.1. Безпека в інформаційному просторі	№ 871, тема 1.4. Безпека в цифровому суспільстві та в освітньому середовищі
1.2. Інформаційна та медіаграмотність здобувачів освіти	№ 871, тема 5.2. Інформаційна та медіаграмотність здобувачів освіти
1.3. Безпечне та відповідальне використання цифрових технологій здобувачами освіти	№ 871, теми 5.3. Безпечне та відповідальне використання цифрових технологій і сервісів здобувачами освіти; 5.5. ШІ-грамотність здобувачів освіти
2.1. Вплив стресу й травматичного досвіду на навчання і поведінку дітей	№ 1415, теми 2.1. Вплив травми на навчання та поведінку учнів; 2.2. Стратегії підтримки учнів, які пережили травматичні події
2.2. Безпечне освітнє середовище: комунікація та партнерство	№ 1415, тема 2.3. Створення безпечного освітнього середовища: ключові маркери та практичні підходи
2.3. Внутрішній ресурс педагога, або як не згоріти, підтримуючи інших	№ 1415, тема 2.4. Внутрішній ресурс педагога, або як не згоріти, підтримуючи інших

Форма (форми) підвищення кваліфікації. Інституційна, змішана: дистанційна в синхронному режимі (11 год), очна (2 год), дистанційна в асинхронному режимі — самостійна робота (2 год).

Мета підвищення кваліфікації. Вдосконалення психологічної, емоційно-етичної компетентностей, компетентності педагогічного

партнерства та здатності до навчання впродовж життя педагогічних працівників для критичного сприйняття інформації, збереження власної психологічної стійкості, створення безпечного освітнього середовища та формування медіаграмотності й критичного мислення здобувачів освіти різного віку. Показник досягнення мети — розроблений і захищений кожним слухачем практичний продукт для своєї цільової групи.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити знання з питань безпеки в цифровому просторі, маніпуляційних технологій, пропаганди та психологічних механізмів сприйняття інформації;
- розвинути здатність критично оцінювати достовірність і надійність інформаційних джерел, верифікувати тексти, зображення, відео та розпізнавати ШІ-згенерований контент;
- поглибити знання щодо розвитку інформаційної та медіаграмотності здобувачів освіти, безпечного й відповідального використання ними цифрових технологій;
- ознайомити з впливом стресу й травматичного досвіду на навчання і поведінку дітей та сформувати вміння застосовувати стратегії їх підтримки;
- удосконалити вміння створювати безпечне освітнє середовище, ефективно комунікувати з дітьми та батьками, зокрема щодо тривожних новин;
- удосконалити навички психоемоційної саморегуляції, цифрової гігієни та збереження внутрішнього ресурсу педагога;
- вмотивувати до безперервного професійного розвитку в сфері медіаграмотності та психологічної самодопомоги.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться. Програма передбачає вдосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН від 29.08.2024 № 1225) у межах трудових функцій «Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу» (Б) та «Безперервний професійний розвиток» (Д):

- Вчитель ЗЗСО. Б1. Психологічна компетентність.
- Вчитель ЗЗСО. Б2. Емоційно-етична компетентність.
- Вчитель ЗЗСО. Б3. Компетентність педагогічного партнерства.
- Вчитель ЗЗСО. Д1. Здатність до навчання впродовж життя.

Для інших категорій цільової групи це спільні компетентності, релевантні для всіх учасників незалежно від посади, відповідно до професійних стандартів «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», «Вихователь закладу дошкільної освіти», «Практичний психолог закладу освіти». Психологічна компетентність (Б1) визначена також Типовою програмою № 1415; зміст модуля 1 додатково сприяє розвитку інформаційно-цифрової компетентності (А3), визначеної Типовою програмою № 871.

Очікувані результати підвищення кваліфікації. За результатами навчання слухачі оволодіють знаннями та набудуть (удосконалять) уміння й навички:

знання: типи онлайн-загроз, маніпуляційні технології, види інформаційних розладів (дезінформація, місінформація, малінформація); психологічні механізми сприйняття інформації та вікові особливості сприйняття медіа дітьми; ознаки стресу й дистресу в дітей, принципи травма-інформованого підходу; ключові маркери безпечного освітнього середовища; фактори стресостійкості та ознаки вигорання;

уміння: застосування алгоритму верифікації та цифрових інструментів фактчекінгу; аналіз медіаповідомлень за схемою «автор — мета — аудиторія — техніка»; розпізнавання дипфейків і ШІ-згенерованого контенту; розроблення вікововідповідних вправ з медіаграмотності та сценаріїв розмов із дітьми про тривожні новини; застосування технік саморегуляції та правил цифрової гігієни; планування спільних із батьками й громадою заходів з протидії дезінформації;

цінності та ставлення: усвідомлене й відповідальне інформаційне споживання; турбота про власне психологічне здоров’я та благополуччя здобувачів освіти; дотримання етичних меж у цифровій комунікації; готовність до партнерства й безперервного професійного розвитку.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації. Поточне оцінювання тренер здійснює через консультування слухачів, коментарі та перевірку практичних завдань: за кожне виконане завдання нараховується 1 бал (усього 9 завдань). Підсумкове оцінювання складається з тесту (20 завдань закритого типу, Google Форми) та захисту практичного продукту — вправи (фрагмента заняття) з медіаграмотності для своєї вікової групи (для керівників — плану заходів закладу). Критерії оцінювання продукту: відповідність віку здобувачів освіти; коректність методів перевірки інформації; врахування психологічної безпеки; практична застосовність (за кожним критерієм — «виконано / не виконано»).

Умови успішного завершення навчання: участь у не менше ніж 80% синхронних занять; виконання не менше ніж 70% практичних завдань; правильні відповіді на не менше ніж 70% завдань тесту; зарахований практичний продукт (не менше 3 з 4 критеріїв). Слухачі, які не досягли порогу, можуть доопрацювати завдання та пройти повторне тестування впродовж 7 днів. Після завершення курсу слухачі заповнюють анкету самооцінювання та зворотного зв’язку.

Документ про підвищення кваліфікації. Слухачі, які успішно виконали Програму, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації (15 год / 0,5 кредиту ЄКТС), сформоване на платформі «Вектор». Технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі та облік виданих документів — відповідно до вимог постанови КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами).

Вартість. 400 грн з одного слухача.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст Програми складається з 2 модулів та 6 взаємопов’язаних навчальних тем. Загальний обсяг — 15 год, з них: 4 год — лекційні заняття, 8 год — практичні заняття (у т. ч. 2 год очно), 2 год — самостійна робота, 1 год — контрольні заходи.

Назви навчальних тем	**Лекції**	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**Контрольні заходи**	**Усього**
Організаційне заняття	–	0,5	–	–	0,5
МОДУЛЬ 1. ІНФОРМАЦІЙНА СТІЙКІСТЬ: МЕДІАГРАМОТНІСТЬ І БЕЗПЕЧНА ПОВЕДІНКА В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ					
Тема 1.1. Безпека в інформаційному просторі: маніпуляційні технології, пропаганда, надійність джерел	1	0,5	0,5	–	2
Тема 1.2. Інформаційна та медіаграмотність здобувачів освіти: критичне оцінювання та верифікація інформації	0,5	2	0,5	–	3
Тема 1.3. Безпечне та відповідальне використання цифрових технологій здобувачами освіти: ШІ-контент, дипфейки, онлайн-ризики	0,5	1	0,5	–	2
Разом за модулем 1	**2**	**3,5**	**1,5**	**–**	**7**
МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ: БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА					
Тема 2.1. Вплив стресу й травматичного досвіду на навчання і поведінку дітей; стратегії підтримки	1	1	0,5	–	2,5
Тема 2.2. Безпечне освітнє середовище: комунікація з дітьми про тривожні новини та партнерство з батьками	1	1	–	–	2
Тема 2.3. Внутрішній ресурс педагога, або як не згоріти, підтримуючи інших (тренінг-практикум, очно)	–	2	–	–	2
Разом за модулем 2	**2**	**4**	**0,5**	**–**	**6,5**
Підсумкові заходи (тестування, захист практичних продуктів)	–	–	–	1	1
Усього	**4**	**8**	**2**	**1**	**15**

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття з аналізом реальних прикладів. Особливістю практичних занять є верифікація реальних повідомлень, розбір кейсів, рольові ігри та вправи з психологічної самодопомоги в підгрупах, сформованих за рівнем освіти. Самостійна робота (асинхронно) передбачає опрацювання матеріалів і записів занять та підготовку практичного продукту. Підсумкові заходи — тестування та презентація практичних продуктів із взаємооцінюванням і самооцінюванням.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

Структура, мета, завдання та очікувані результати курсу. Форми поточного та підсумкового контролю, вимоги до практичного продукту. Правила комунікації та психологічної безпеки в групі. Під'єднання до онлайн-середовища курсу, формування підгруп за рівнем освіти. Вхідна діагностика очікувань слухачів.

МОДУЛЬ 1. ІНФОРМАЦІЙНА СТІЙКІСТЬ: МЕДІАГРАМОТНІСТЬ І БЕЗПЕЧНА ПОВЕДІНКА В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Тема 1.1. Безпека в інформаційному просторі: маніпуляційні технології, пропаганда, надійність джерел

Небезпеки в цифровому просторі та типи онлайн-загроз для учасників освітнього процесу. Маніпуляційні технології та пропаганда; інформаційно-психологічні операції, спрямовані на педагогів, батьків і дітей. Психологічні механізми сприйняття інформації: когнітивні упередження (підтверджувальне упередження, ефект повторення, стадний ефект), емоційні тригери. Надійність джерел та достовірність даних. Відповідальна та безпечна поведінка в цифровому просторі; безпечне використання соціальних мереж і месенджерів в освітньому процесі. Способи фільтрації доступу до мережі Інтернет та протидії шкідливому контенту в закладах освіти. Алгоритм дій закладу освіти в разі поширення фейку про заклад.

Тема 1.2. Інформаційна та медіаграмотність здобувачів освіти: критичне оцінювання та верифікація інформації

Формування в здобувачів освіти навичок ефективного пошуку, відбору, аналізу та критичного оцінювання інформації з різних цифрових джерел. Аналіз медіаповідомлень: автор, мета, аудиторія, контекст, способи впливу. Розрізнення фактів, суджень і оцінок. Алгоритм і цифрові інструменти верифікації: зворотний пошук зображень, перевірка відео, геолокації та метаданих. Медіаграмотність в умовах поширення генеративного ШІ. Мережевий етикет, авторське право, академічна доброчесність. Вікові підходи: ігрові форми в закладах дошкільної освіти, наскрізні вміння в початковій школі, аналітичні та проєктні завдання в базовій школі, гурткові форми в позашкільній освіті.

Тема 1.3. Безпечне та відповідальне використання цифрових технологій здобувачами освіти: ШІ-контент, дипфейки, онлайн-ризики

Можливості, обмеження та ризики цифрових сервісів. Підтримка добробуту здобувачів освіти: запобігання та реагування на кібербулінг, поширення шкідливого контенту, порушення приватності, онлайн-вербування; баланс між онлайн- та офлайн-активностями. Цифровий слід і цифрова репутація. Розвиток критичного мислення щодо ШІ-згенерованого контенту: розпізнавання дипфейків, синтетичних зображень, автоматично згенерованих текстів. Превентивні заходи щодо цифрової поведінки, яка

негативно впливає на фізичне, психологічне та соціальне благополуччя здобувачів освіти.

МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ: БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА

Тема 2.1. Вплив стресу й травматичного досвіду на навчання і поведінку дітей; стратегії підтримки

Основні типи травм, з якими можуть стикатися діти: травма в умовах війни, переміщення, втрати. Типові реакції на стрес і травму (поведінкові, емоційні, фізіологічні, когнітивні). Інформаційний стрес і вплив тривожних новин на дітей різного віку. Ознаки стресу та дистресу в дітей. Сутність травма-інформованого підходу та його принципи. Регуляція психоемоційного стану; техніки саморегуляції для дітей. Алгоритм перенаправлення до психологічної служби.

Тема 2.2. Безпечне освітнє середовище: комунікація з дітьми про тривожні новини та партнерство з батьками

Ключові маркери безпечного освітнього середовища, спрямованого на збереження психічного здоров’я та емоційного благополуччя дітей. Роль педагога у створенні психофізичної та емоційної безпеки. Принципи розмови з дітьми про війну й тривожні новини відповідно до віку. Основи ефективної комунікації з дітьми та батьками: активне слухання, ненасильницьке спілкування, відкритий діалог. Етичні межі педагога в соціальних мережах і чатах. Партнерство закладів освіти громади з батьками в протидії дезінформації.

Тема 2.3. Внутрішній ресурс педагога, або як не згоріти, підтримуючи інших (тренінг-практикум, очно)

Особистісні, емоційні та професійні резерви педагога. Інформаційне перевантаження, думскролінг і професійне вигорання. Фактори стресостійкості; вторинна травматизація: ознаки, профілактика, самодопомога. Ресурси стійкості за моделлю BASIC Ph. Цифрова гігієна як складник психологічного благополуччя. Тренінгові вправи з емоційної саморегуляції, групова взаємопідтримка, рольова гра «Розмова з тривожним батьком», спільне планування заходів «Спільнота стійкості» для громади. Рефлексія.

Контрольний захід — 1 год

Тестування за змістом Програми, презентація та захист практичних продуктів, анкета самооцінювання.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Скласти карту власного інформаційного споживання та визначити в ній зони ризику (тема 1.1).
2. Розпізнати когнітивні упередження та емоційні тригери в добірці реальних дописів (тема 1.1).
3. Перевірити три повідомлення (текст, фото, відео) за алгоритмом фактчекінгу та оформити висновок (тема 1.2).

4. Визначити ознаки ШІ-згенерованого контенту в добірці зображень і відео (тема 1.3).
5. Розібрати приклад ІПСО за схемою «мета — аудиторія — техніка — наслідки» та скласти алгоритм реагування закладу (теми 1.1, 1.3).
6. Підготувати сценарій розмови з дітьми своєї вікової групи про тривожну новину (теми 2.1, 2.2).
7. Розробити вправу або фрагмент заняття з медіаграмотності для своєї вікової групи; для керівників — план заходів закладу (теми 1.2, 2.2; підсумковий продукт).
8. Скласти особистий план цифрової гігієни та добірку технік саморегуляції (тема 2.3).
9. Рольова гра «Розмова з тривожним батьком» і спільний план заходів для батьків громади (тема 2.3).

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Чим дезінформація відрізняється від місінформації і чому це важливо для вибору реакції?
2. Які когнітивні упередження ви помічаєте у власному сприйнятті новин?
3. Які ознаки дозволяють запідозрити зображення або відео, згенероване ШІ?
4. Як діяти, якщо фейк про заклад освіти поширюється в батьківському чаті?
5. Які ресурси стійкості за моделлю BASIC Ph найбільш доступні вам і вашим вихованцям?
6. Як інтегрувати вправи з медіаграмотності у щоденну роботу з дітьми без додаткового навантаження?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
3. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text
4. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text
5. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
6. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства економіки України від 17.09.2021 № 568-21. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh.standartu.keriv.22.09.pdf
7. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» : наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/357-nakaz_755.pdf
8. Професійний стандарт «Практичний психолог закладу освіти» : лист Міністерства освіти і науки України від 30.11.2020 № 2425. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2020/12/Standart_Praktychnyy_psykholoh.pdf
9. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : наказ Міністерства освіти і науки України від 03.06.2026 № 871. URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-ta-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnykiv-z-rozvytku-tsyfrovoi-kompetentnosti
10. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання), за темою «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу» : наказ Міністерства освіти і науки України від 28.10.2025 № 1415. URL: https://mon.gov.ua/

11. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо способів фільтрації доступу до мережі Інтернет та протидії шкідливому контенту в закладах освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 26.01.2026 № 103. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Bezbaryerist/2026/01/27/nakaz-103.pdf
12. Про затвердження Положення про психологічну службу в системі освіти України : наказ Міністерства освіти і науки України від 22.05.2018 № 509. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text

Основна література

1. Як розробити PROграму та курс підвищення кваліфікації : метод. посіб. для суб'єктів підвищення кваліфікації / О. Венгловська, Г. Гладкова, І. Новик, О. Стягунова. Київ : УІРО, 2025. 54 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2025/12/prof-22.12.2025.pdf
2. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу : навч.-метод. посіб. / В. Л. Андрєєнкова та ін. Київ, 2023. 126 с. URL: http://surl.li/juzzul
3. Безпечне освітнє середовище у закладах освіти в умовах НУШ і воєнного стану. Нормативно-правові аспекти й рекомендації впровадження : наук.-метод. посіб. / П. Кухарчук та ін. Вінниця : КЗВО «ВАБО», 2025. 40 с. URL: https://docs.academia.vn.ua/handle/123456789/2358
4. Застосування травма-інформованого підходу в заходах моніторингу, оцінки, досліджень та навчання. URL: https://makingcents.com/wp-content/uploads/2023/12/UKR-UNITY-Trauma-Informed-MERL-Learning-Brief.pdf
5. Програма «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» (IREX, МОН України). URL: https://mon.gov.ua/ministerstvo-2/diyalnist/mizhnarodna-spivpratsya-2/spivpratsya-z-mizhnarodnimi-organizatsiyami/rada-mizhnarodnikh-naukovikh-doslidzhen-ta-obminiv-irex/programa-vivchay-ta-rozriznyay-infomediyna-gramotnist
6. Навчально-методичні матеріали для вчителя «Інфомедійна грамотність на уроках української мови для 8–9 класів». URL: https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/navchalni-materiali-programi-pidruchniki-ta-navchalno-metodichni-posibniki/navchalno-metodichni-materiali-dlya-vchitelya-infomediyna-gramotnist-na-urokakh-ukrainskoi-movi-dlya-89-klasiv
7. Онлайн-безпека учасників освітнього процесу в умовах дистанційного і змішаного навчання : навч.-метод. посіб. / С. О. Доценко, В. В. Ворожбіт-Горбатюк, Т. М. Собченко. Харків : Ранок, 2021. 192 с.
8. UNESCO. Guidance for generative AI in education and research. Paris, 2023. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386693

9. Шершньова О.В., Якуніна К. І. (2025). Ідентичності: трансформації в гібридних конфліктах. *Науковий журнал «Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філософія»*, 29, 131-136. URL: https://journals.oa.edu.ua/Philosophy/article/view/4455
10. Громадянське суспільство у процесі вирішення конфліктів: досвід ЄС для України: навчальний посібник / за заг. ред. О. В. Шершньової. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2025. 130 с. URL: https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/9842/1/EURoCoRP%20-%20TextBook.pdf
11.

Додаткова література та електронні ресурси

1. ДезінFAKEція : онлайн-курс / Дія.Освіта. URL: https://osvita.diia.gov.ua/courses/disinfaketion
2. Кібергігієна для молоді : онлайн-курс / Дія.Освіта. URL: https://osvita.diia.gov.ua/courses/cyber-hygiene-for-youth
3. Вчимося разом : методичні рекомендації для працівників освіти / Дія.Освіта. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/9409-metodicka_vcimosa_razom_compressed.pdf
4. Гендерна рівність та соціальна інклюзія в комунікаціях : симулятор / Дія.Освіта. URL: https://osvita.diia.gov.ua/en/simulators/gender-equality-and-social-inclusion-in-communication
5. Cosgrove J., Cachia R. DigComp 3.0 : European Digital Competence Framework. 5th ed. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2025. URL: https://data.europa.eu/doi/10.2760/0001149
6. UNESCO. AI competency framework for teachers. Paris, 2024. 52 p. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000391104